

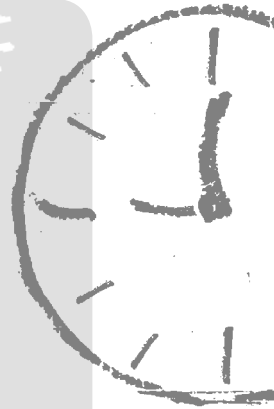

نقش دفتر برنامه‌ریزی
و تألیف کتاب‌های درسی

در طرح هم‌سوسازی برنامه‌ی درسی

سرآغاز

پس از انتشار نگاشت چهارم برنامه‌ی درسی ملی در اردیبهشت ماه ۱۳۸۹ و تمهید مقدمات برای ارائه‌ی آن به شورای عالی آموزش و پرورش، در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تصمیم بر آن شد که اقداماتی برای فراهم کردن زمینه‌های اجرایی این سند، پس از تصویب آغاز گردد. یکی از این اقدامات، هم‌سوسازی برنامه‌های درسی پایه‌ی اول ابتدایی با برخی از مسلمات برنامه‌ی درسی ملی بود که با ابلاغ ریاست محترم سازمان به دفتر برنامه‌ریزی و تألیف، فعالیت‌های اجرایی آن از مهر ماه سال ۱۳۸۹ شروع شد.

محمدعلی جمالی فر

قائم مقام مدیر کل
و معاون دفتر برنامه ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

گام‌های اولیه

در ابتدای کار با توجه به این که هنوز برنامه‌ی درسی ملی به تصویب ترسیده بود، اجرای همه‌ی جزئیات آن مقدور نبود، بنابراین هم‌سوسازی می‌بایست از بخش‌هایی آغاز می‌شد که جنبه‌ی قطعی داشت و از نظر علمی و کارشناسی بحثی درباره‌ی آن‌ها وجود نداشت. به منظور استخراج این موارد، محتویات سند به دقت بررسی شد و چند محور اصلی به‌عنوان محورهای هم‌سوسازی مشخص گردید. تعدادی از این محورها عبارت بودند از: صلاحیت‌های مشترک (عناصر الگوی هدف‌گذاری)؛ عرصه‌های ارتباطی چهارگانه (ارتباط با خدا، خود، خلق و خلقت)؛ تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری؛ استفاده از روش‌های جدید تدریس؛ توجه به سه حوزه‌ی یادگیری جدید (تفکر، کار و فناوری، مهارت‌های زندگی)؛ احیای فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی.

دامنه‌ی تغییرات

پس از مشخص شدن محورها، جلسات کارشناسی با حضور مسئولان گروه‌های درسی مربوط و اعضای دبیرخانه‌ی برنامه‌ی درسی ملی و افراد صاحب نظر در

از مجموع برنامه‌های درسی پایه‌ی اول، کتاب‌های علوم تجربی و ریاضی کاملاً جدید و سایر درس‌ها با تغییراتی که در راستای هم‌سوسازی با محورهای برنامه‌ی درسی ملی در آن‌ها اعمال شده، در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف تشکیل شد و درباره‌ی هر یک از محورها و چگونگی هم‌سوسازی برنامه‌ها با آن‌ها، بحث و تبادل نظر صورت گرفت. از گروه‌های درسی خواسته شد که برنامه‌های کنونی خود را با محورهای تعیین شده، مقایسه کرده و میزان اقدامات لازم برای هم‌سوسازی را مشخص کنند. نتیجه‌ی بررسی این بود که وضعیت همه‌ی درس‌های پایه‌ی اول یک‌سان نیست. برخی مانند «هنر»، «فارسی»، «قرآن» و «تربیت‌بدنی» چون در سال‌های اخیر بازنگری‌هایی در آن‌ها در راستای همین محورها انجام گرفته بود، نیاز به تغییرات کم‌تری داشتند اما درس‌هایی مانند «ریاضی» و «علوم تجربی» که چندین سال از عمر آن‌ها می‌گذشت و زمان تجدیدنظر اساسی در آن‌ها فرا رسیده بود، نیاز به کار بیشتری داشتند؛ به

همین دلیل، برای این دو درس برنامه‌های درسی جدیدی با رویکرد و محتوای جدید تولید شد و کتاب‌های جدیدی از نو تألیف گردید اما در مورد سایر دروس به اعمال اصلاحات و تغییرات بسنده شد. بنابراین، می‌توان گفت از مجموع برنامه‌های درسی پایه‌ی اول، کتاب‌های علوم تجربی و ریاضی کاملاً جدید و سایر درس‌ها با تغییراتی که در راستای هم‌سوسازی با محورهای برنامه‌ی درسی ملی در آن‌ها اعمال شده، در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد.

آموزش‌های متمرکز کشوری

به منظور فراهم کردن بستر لازم برای آشنایی آموزگاران پایه‌ی اول ابتدایی با تغییر رویکردها، روش‌های آموزشی و محتوای کتاب‌های جدیدالتألیف؛ دوره آموزشی - توجیهی معلمان طراحی و اجرا شد تا ضمن آماده‌سازی مدرسان مجرب، زمینه‌ی آموزش‌های مؤثر در سطح مدارس فراهم شود. این دوره با عنوان دوره‌ی تأمین مدرس کشوری با هدف تربیت مدرسان واجد شرایط برای برگزاری آموزش معلمان استانی، با مسئولیت مرکز آموزش نیروی انسانی و همکاری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی در زمینه‌ی تأمین استادان و محتوای آموزشی به میزبانی چهار مرکز تربیت معلم شهر تهران برگزار شد. با توجه به لزوم اجرای آموزش‌های آموزگاران در سراسر کشور، درباره‌ی زمانی تعیین شده شرکت کنندگان این دوره به دو گروه تقسیم شدند:

۱. گروه علوم و ریاضی

آموزش علوم و ریاضی	برنامه‌ی درسی ملی	ریاضیات	علوم تجربی	جمع
ساعات آموزش	۸	۲۴	۱۶	۴۸

۲. گروه علوم انسانی

آموزش علوم انسانی	برنامه‌ی درسی ملی	هنر	تربیت‌بدنی	قرآن	فارسی	جمع
ساعات آموزش	۸	۴	۴	۸	۸	۳۲

تعداد شرکت کنندگان و ساعات آموزشی به تفکیک گروه علوم پایه و علوم انسانی و هر یک از عنوان‌های درسی به شرح جدول‌های زیر است:

تعداد	نفر ساعت	جمع
۱۴۶۹	گروه علوم پایه	۴۰۲۷۲
	گروه علوم انسانی	۲۰۰۹۶

ساعات تفکیکی آموزش

واحد درسی	قرآن	ریاضی	علوم	ادبیات	هنر	تربیت‌بدنی	برنامه‌ی درسی ملی
نفر ساعت	۵۰۲۴	۲۰۱۳۶	۱۳۴۲۴	۵۰۲۴	۲۵۱۲	۲۵۱۲	۱۱۷۳۶
جمع							

دفتر انتشارات کمک آموزشی

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شوند:

مجله‌های دانش آموزی

(به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

رشد کودک (برای دانش آموزان آمادگی و پایه اول دوره دبستان)

رشد نوآموز (برای دانش آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره دبستان)

رشد دانش آموز (برای دانش آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره دبستان)

رشد نوجوان (برای دانش آموزان دوره راهنمایی تحصیلی)

رشد جوان (برای دانش آموزان دوره متوسطه و پیش دانشگاهی)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

♦ رشد آموزش ابتدایی ♦ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی ♦ رشد تکنولوژی آموزشی ♦ رشد مدرسه فردا ♦ رشد مدیریت مدرسه ♦ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال و دانش‌آموزی تخصصی

(به صورت فصل‌نامه و چهار شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

♦ رشد برهان راهنمایی (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره راهنمایی تحصیلی) ♦ رشد برهان متوسطه (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره متوسطه) ♦ رشد آموزش قرآن ♦ رشد آموزش معارف اسلامی ♦ رشد آموزش زبان و ادب فارسی ♦ رشد آموزش هنر ♦ رشد مشاور مدرسه ♦ رشد آموزش تربیت بدنی ♦ رشد آموزش علوم اجتماعی ♦ رشد آموزش تاریخ ♦ رشد آموزش جغرافیا ♦ رشد آموزش زبان ♦ رشد آموزش ریاضی ♦ رشد آموزش فیزیک ♦ رشد آموزش شیمی ♦ رشد آموزش زیست‌شناسی ♦ رشد آموزش زمین‌شناسی ♦ رشد آموزش فنی و حرفه‌ای ♦ رشد آموزش پیش دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی، برای معلمان، مدیران مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان مراکز تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شوند.

♦ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات کمک آموزشی.

♦ تلفن و نمابر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰۱۴۷۸

امید به آینده

برای اعتباربخشی محتوای کتاب‌های جدیدالتألیف و تغییرات انجام شده در کتاب‌ها، کمیته‌ای زیرنظر معاون برنامه‌ریزی و تألیف دوره‌ی ابتدایی در دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی تشکیل شد. این کمیته با دعوت تعدادی از معلمان با تجربه و صاحب‌نظر که از میان سرگروه‌های آموزشی انتخاب شده بودند در نشست‌های کارشناسی، با حضور مؤلفان و مسئولان گروه‌های درسی دوره‌ی ابتدایی به ارزیابی کتاب‌های درسی پرداختند. به همین منظور، پرسش‌نامه‌هایی طراحی شده و در اختیار نماینده‌ی معلمان قرار گرفت. اطلاعات جمع‌آوری شده پس از استخراج و تحلیل به صورت پیشنهادها عملی، دست‌مایه‌ی اصلاح و بازنگری محتوای کتاب‌های درسی تولید شده گردید.

امیدواریم این مرحله از کار که به‌عنوان مقدمه‌ای برای ایجاد تحول در نظام آموزشی تلقی می‌شود، به یاری همه‌ی دست‌اندرکاران به خوبی به انجام برسد و تجارب حاصل از آن، پشتوانه‌ی کیفیت کار در سال‌های آتی قرار گیرد.

